

Schooluitval en psychische kwetsbaarheid

'Typetraject' bekeken vanuit 2de lijn

Achterstand wordt nog groter,
de hoeveelheid inhaalwerk is
niet meer te overzien

Dalende studieresultaten, met
verhoogde (occasionele)
stress

Motivatie daalt

Frequentie van te laat komen
stijgt

Straffen nemen toe, in
omvang en frequentie

Absenteïsme stijgt
"voor 'ziek' zijn krijg je geen straf,
voor te laat komen wel"

of

Min of meer intacte
studieresultaten maar met
chronische stress

Absenteïsme stijgt
Leerling ontwikkelt somatische
stressklachten

Hoeveelheid inhaalwerk wordt groter

Leerling geraakt meer
achterop

Vermijdingsgedrag neemt toe

Absenteïsme stijgt verder
Afwezigheden worden
ongewettigd/worden
"twijfelachtiger"

"Houston, we've got a
problem!"

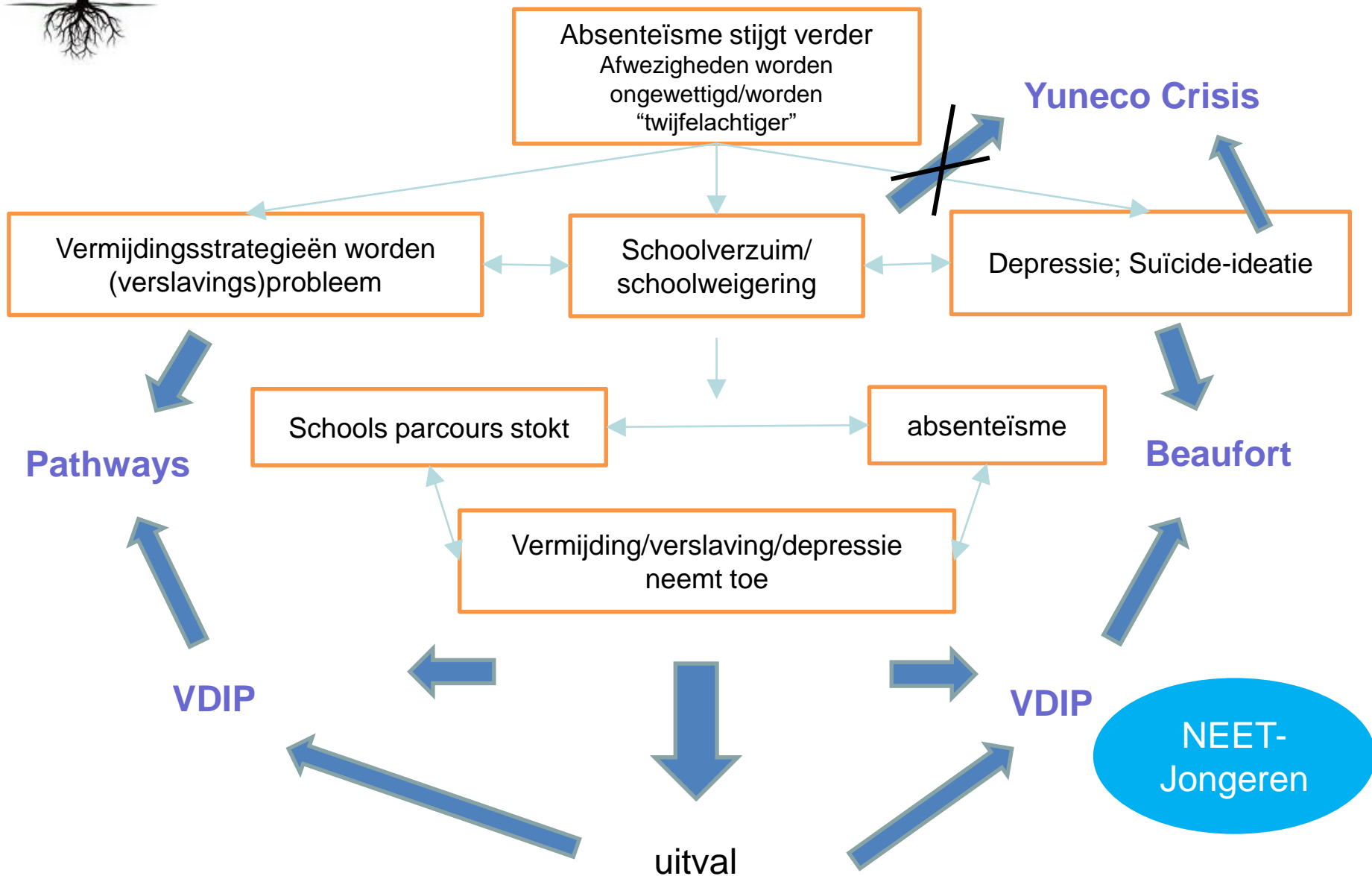
**Jongeren
At Risk**

**Regulier aanbod
CGG**

'Typetraject' bekeken vanuit 2de lijn (vervolg)

Klaar?

Wat loopt er nu goed in de samenwerking rond
deze doelgroep?

Wat zijn de grootste frustraties/knelpunten in de samenwerking?

Welke mogelijkheden tot samenwerking bestaan er nu al die worden onderbenut?

Wat zijn de belangrijkste obstakels om samen te werken?

Wat heeft de jongere nodig om zich betrokken te voelen bij zijn herstelproces?

Welke bijdrage kan de jongere zelf hebben?

Wat hebben de ouders nodig om zich betrokken te voelen bij het herstelproces van hun kind?
Welke bijdrage kunnen de ouders hebben?

Pauze

Plenaire
terugkoppeling

Wat loopt er goed in de samenwerking rond deze doelgroep?

- **In de Vroegdetectie/Vroeginterventie-fase**
 - Administratieve opvolging van afwezigheden
 - Oudermomenten op school, preventief oudercontact
 - Leerkrachten geven meer signalen
 - Samenwerking en relatie CLB-school
 - Samenwerking CLB-arts en huisarts
 - Consultfunctie CLB-CGG-Yuneco
 - Meer aandacht/verhoogde sensitiviteit voor deze doelgroep in de scholen
 - Sociale Vaardigheidstraining (SVT)
 - Betere uitbouw zorgcontinuüm
 - Meer aandacht voor relaties op school (cfr. Finland)
 - Aandacht en interne organisatie op school op verschillende niveaus van zorgcontinuüm
 - Aanbod is gekend
 - In crisissituaties wordt sneller gereageerd
- **Meldpunt MSI**

Wat loopt er goed in de samenwerking rond deze doelgroep? (vervolg)

- **In de Curatieve Interventiefase**
 - Samenbrengen van expertise
 - Problematiek bekijken vanuit verschillende invalshoeken
 - Goede afstemming HV-onderwijs via CLB
 - Bereidheid tot samenwerking, netwerk maken
 - Meer oog voor de ruimere context
 - Client- en netwerkoverleg
 - Informatiedeling
 - Grotere bevoegdheid
 - Gedeelde verantwoordelijkheid
 - Time-outtrajecten
 - Contacten psychiatrische diensten en CLB

Wat zijn de grootste frustraties en knelpunten in de samenwerking?

- **Onvoldoende flexibiliteit**, teveel regelgeving, structuren
- **Late detectie**
 - Te weinig verbondenheid tussen de contexten
 - CLB wordt te laat ingelicht
 - te weinig samenwerking tussen CLB en school
- **Voor samenwerking**
 - Besef van nood aan samenwerking ontbreekt
 - Gebrek aan samenwerking met de context
 - Ingewikkelde structuren, ook op beleidsniveau
 - Verwachting dat na succesvolle verwijzing alles door ggz/vervolghulp wordt opgepakt (ipv parallel werken)
 - Aandacht voor noden van individu botst met aandacht voor de noden van de school
- **Capaciteitsprobleem /Aanbodprobleem**
 - Wachtlijsten
 - weinig ondersteuning tot overbrugging
 - Tijdsgebrek, om andere betrokkenen te contacteren, te overleggen, datum voor overleg te vinden
 - Knelpunt = Periode vlak voor de zomervakantie!
 - Specifiek: OKAN-groep heeft geen plaats
 - Leeftijdsgroep 18-jarigen heeft geen aanbod

Wat zijn de grootste frustraties en knelpunten in de samenwerking? (vervolg)

- **In samenwerking**

- Onvoldoende alle instanties betrekken
- Moeilijk om mensen op 1 lijn te krijgen
- onvoldoende parallel werken (te veel na elkaar, doorgeven, ...)
- te weinig transparantie
- Tekort aan kennis over elkaars werking/kader, foute verwachtingen
- Gebrek aan tijd nemen om gezamenlijk perspectief te maken
- Overgangen in de trajecten zijn niet rimpelloos, onvoldoende continuïteit
- onvoldoende communicatie rond nazorg
- Niet naleven van gemaakte afspraken
- Slechte relatie, communicatie met CLB
- Betrokkenheid leerkrachten?
- Beroepsgeheim, wordt vaak aangevoeld als 'zich verstoppen', gebrek aan vertrouwen in elkaars professionaliteit
- Onvoldoende gedeelde verantwoordelijkheid, te veel "paraplu's"
- Time-outtrajecten zijn te vrijblijvend
- Nazorgtraject op school wordt onvoldoende gevolgd
- Onvoldoende terugkoppeling vanuit hulpverlening naar school en leerlingbegeleiding

Wat zijn de grootste frustraties en knelpunten in de samenwerking? (vervolg)

- **Gebrek aan kennis en vaardigheden**
 - van elkaars kaders
 - concepten rond zorg
 - Over leefgroepwerkingen
- **Obstakels**
 - gebrek aan vrijwilligheid van het cliënt(systeem)
 - Te weinig motivatie in de cliënt(systemen) zelf
 - Jongere zelf wordt niet bereikt
 - Praktische, financiële moeilijkheden bij het cliëntsysteem die ervoor zorgen dat het hulpverleningsplan over hun grenzen gaat

Welke mogelijkheden tot samenwerking bestaan er al die nu worden onderbenut?

- **Aanbod dat bestaat maar onvoldoende wordt benut**
 - Aanspreekpunt op school op niveau 0
 - Fase 0 : feedback vanuit CLB op de school
 - Inzet CLB-arts in trajecten
 - Cliëntoverleg OCJ, MDO-PSY, Yuneco Crosslink Projectgroepen
 - Outreaching
 - Observatie, ook vanuit CGG
 - Interregionaal samenwerken
 - Goede landschapstekening van aanbod hulpverlening
 - Flexibele leertrajecten
 - Evaluatiesystemen
 - Schoolexterne interventies
 - Combinatie leerrecht – CGG
 - Samenwerking CLB-school, gedeelde verantwoordelijkheid CLB-school
 - Samenwerking OCMW
 - Samenwerking met politie (herstelgericht)
 - Fiche manifeste onwil of onbereikbaarheid
 - Artikel 75/1 (gegevensuitwisseling)
 - Tools om met kwetsbare ouders aan de slag te gaan
 - Vanuit hulpverlening expertise delen rond vrijwilligheid

Welke mogelijkheden tot samenwerking bestaan er al die nu worden onderbenut? (vervolg)

- **Goede praktijken bij samenwerking**

- Leerling zelf betrekken
- Beginsituatie goed in kaart brengen
- Ouders betrekken
- Moderne communicatiemiddelen, mediawijs werken, om elkaar en het cliënt(systeem) beter te bereiken
- Meer time-in
- Intensief overleg
- Tips vanuit time-out meenemen naar school
- Hulpverleners toelaten op klassenraden
- Jongere en zijn netwerk meer betrekken

Wat zijn de belangrijkste obstakels voor samenwerking?

- Onvoldoende middelen
- Eigen agenda
- Alleen werken is soms makkelijker
- Tekort aan feedback
- Procedures, structuren
- Administratie
- Snel veranderende systemen in hulpverlening en scholen, snel veranderend landschap
- Gebrek aan informatie over de verschillende werkingen
- Overtrokken verwachtingen
- Tijdsgebrek

Wat zijn de belangrijkste obstakels? (vervolg)

- Regelgeving onderwijs –hulpverlening
- Beroepsgeheim hulpverleners
- Wachtlijsten, daardoor druk op CLB en school
- Moeilijke bereikbaarheid van hulpverleners, geografisch en telefonisch
- Wisselende contactpersonen (diensten met hoge turn-over)
- Territoriale grenzen
- Weerstand bij jongeren, ouders, leerkrachten
- Bereidheid van het cliënt(systeem)
- Gebrek aan vertrouwen in hulpverlening
- Miscommunicatie

Wat heeft de jongere nodig om zich betrokken te voelen bij herstelproces? Welke bijdrage kan de jongere zelf hebben?

- Hoop creëren, het geloof dat succes mogelijk is, een positief klimaat scheppen
- Tijd, de kans om te vallen en weer op te staan, dat een tweede kans ook echt een tweede kans is, dat school, hulpverlening en context in hem/haar blijven geloven
- Structuur, duidelijkheid
- Gevoel van Autonomie, Binding en Competentie (zie ABC model)
- Creatief denken in de trajecten
- “Onmiddellijkheid”: Inspelen op de specifieke situatie die zich op elk moment voordoet
- Jongere centraal stellen
 - de hulpvraag van de jongere zelf au sérieux nemen – ook al sluit ze (nog) niet aan bij de nood die de hulpverleners als centraal zien
 - erkenning geven, voor eigen gevoel, ervaring en reeds gedane inspanningen
 - echt beluisteren, een stem geven
 - niet (ver)oordelen
 - noden van de jongere vooropstellen
 - relatie en veiligheid bieden
 - Inspraak geven, praten mét de jongere en niet over de jongere
 - laten meedenken in het zoeken naar oplossingen, in zijn kracht zetten
 - leiding en verantwoordelijkheid geven over eigen traject
 - Recht op instemming: de grenzen accepteren die de jongere aangeeft
 - behandelen als een gelijke partner binnen zijn traject
 - gedrag beoordelen en niet de persoon
 - actief uitnodigen tot hulpverlening
 - kans geven om te kunnen herstellen, kleine stappen bevestigen, tempo respecteren, nadruk op herstel ipv straf/sanctie
 - aanwezig op overleg, informatie krijgen, transparant communiceren, inzage in eigen dossier

Wat heeft de jongere nodig om zich betrokken te voelen bij herstelproces? Welke bijdrage kan de jongere zelf hebben? (vervolg)

- Vertrouwenspersoon bieden
 - Iemand met wie hij een match heeft en een relatie wil aangaan
 - Uitnodigende en warme relatie, met iemand op school en/of iemand buiten school die ook betrokken wordt bij zijn traject
 - steunfiguur bij herstel
 - Vasthouden, breuken voorkomen
 - coach
- Context betrekken
 - Goede relatie met spelers in de context
 - Netwerk betrekken voor aanvang van zijn/haar traject
 - Context mee dragen (want er is een reden waarom ze het alleen niet kunnen)
- Bijdrage van de jongere zelf
 - (Intrinsieke) motivatie
 - Inzicht in eigen gedrag
 - moet zich openstellen
 - engagement aangaan
 - Schooluitval app?
 - Eerlijkheid en authenticiteit
 - leren praten over problemen, toegeven dat er een probleem is

Wat hebben de ouders nodig om zich betrokken te voelen ? Welke bijdrage kunnen de ouders hebben?

- Erkenning, waardering, gehoord worden, gerespecteerd worden, ondersteund worden
 - Betrokkenheid
 - Erkenning als belangrijke actor
 - Ondersteuning
 - Netwerk meebrengen
 - Niet de schuld krijgen
 - hulpverleners die goed onderling afstemmen, open zijn, geen verborgen agenda's hanteren
 - Eigen perspectief kunnen inbrengen
 - Positieve boodschappen
- Informatie krijgen
- Zorg kunnen delen: samen traject lopen
 - Verbinding met de school
- Activering
- Eigen bijdrage
 - eerlijkheid
 - informatie geven over visie en thuissituatie
 - beslissingen van de school steunen
 - eigen netwerk inschakelen
 - stabiele thuissituatie creëren, en zich hierin laten helpen als ze dat niet (meer) kunnen
 - zelf hulp zoeken (informeel en formeel)
 - zelf steunfiguur voor het kind zijn, en zich hierin laten coachen als ze dat niet (meer) kunnen